

Rafał Parvi

Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu

WPLYW KREDYTOWANIA NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ WYBRANYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Streszczenie: Aby przedsiębiorstwo mogło doskonale prosperować na rynku, musi mieć zachowaną płynność finansową. Jednym z czynników regulujących płynność finansową jest kredyt. Zaciągnięty i wykorzystany zgodnie z założeniami wzmacnia zdolność firmy do wywiązywania się ze swoich zobowiązań. W związku z tym firmy mogą wykorzystywać zasoby płynne, a więc te aktywa bieżące, które mogą być szybko zamienione na gotówkę. Niepodważalny jest fakt, iż przedsiębiorstwo, aby funkcjonować, musi posiadać płynność finansową. Głównym źródłem pozyskiwanych środków jest kredyt.

Słowa kluczowe: ekonomia, finanse, kredyt, płynność finansowa, przedsiębiorstwo.

1. Wstęp

Podjęty w artykule problem jest bardzo aktualny i ważny ze względów ekonomicznych oraz ze względu na kierunki zmian w gospodarce polskiej. Opierając się na literaturze i przeprowadzonych analizach, można stwierdzić, że przedsiębiorstwo może prosperować na rynku, gdy zachowa płynność finansową.

W celu utrzymania ciągłości gospodarowania przedsiębiorstwo powinno przestrzegać zasad racjonalnego gospodarowania i tak prowadzić swoją działalność, aby zachować płynność finansową.

W świetle głównych celów przedsiębiorstwa podstawowe znaczenie ma potencjał rozwojowy, który zapewnia możliwości przetrwania, a także dynamicznego wielokierunkowego rozwoju. Potencjał przedsiębiorstwa wynika z jego zasobów (kapitałów), ich struktury, cech i właściwości jakościowych oraz umiejętności tworzenia optymalnych kombinacji zasobów. Dlatego też kredyt ma istotne znaczenie przy badaniu płynności finansowej przedsiębiorstw.

Głównym celem pracy była analiza sytuacji finansowej wybranych przedsiębiorstw w okresie ich działalności, tj. w latach 1998-2007, mających na celu powiększenie udziału w rynku lub utrzymanie się na nim poprzez poprawienie płynności finansowej w czasie zaciągnięcia kredytu. W roku 2000 firma będąca leczniczą zwierząt zaciągnęła kredyt i spłaciła go do końca roku 2003. Firma produkcyjna wło-

kienniczo-odzieżowa podjęła kredyt w roku 2000 i spłaciła go na koniec roku 2004. Firma przetwarzająca surowce i materiały wtórne zaciągnęła kredyt w roku 2000 i spłaciła go do końca roku 2005. Natomiast firma handlowa zajmująca się sprzedażą materiałów budowlanych zaciągnęła kredyt w roku 2000 i spłaciła go do roku 2005. Przedsiębiorstwa te, aby osiągnąć ten cel, zmuszone były zaciągnąć kredyt w Banku Pekao SA II Oddział w Opolu.

Drugim celem artykułu jest analiza wykorzystania zaciągniętych kredytów i ich wpływu na rozwój podmiotów gospodarczych oraz związane z tym ryzyko. Ponadto do celów należą:

- uzasadnienie, iż kredyt kształtuje i wspomaga płynność finansową w firmie, która prowadzi ekspansywną działalność na rynku,
- dokonanie wyboru wskaźników do oceny płynności finansowej, a tym samym ukazanie kształtowania płynności przed udzieleniem kredytu i po nim,
- ocena przydatności wybranych wskaźników w krótko- i długoterminowej analizie firm.

Osiągnięcie wyznaczonych celów oparto na analizie zebranych danych o firmach; odbyło się ono za pomocą badań przeprowadzonych z użyciem różnych metod badawczych i analiz.

W pracy sformułowano następujące hipotezy badawcze:

1. Kredyt jest głównym źródłem pozyskiwania odpowiednich środków obcych na prowadzenie działalności obecnie i w przyszłości, a także stanowi podstawę poszerzania zakresu działalności podmiotu gospodarczego i kształtowania jego płynności finansowej. Pozyskanie kredytu, czyli dodatkowych środków, wiąże się z możliwością utrzymania lub poprawienia kondycji finansowej badanych przedsiębiorstw.

2. Firmy, które są nastawione na ekspansję na rynku, dążą do zwiększenia obrotów, a uzyskanie efektów dźwigni finansowej wymaga dużego kapitału pracującego i płynność finansową muszą one regulować kredytem bankowym. Firmy takie osiągają duże zyski i są zdolne do akumulowania i inwestowania, pod warunkiem że zaciągną kredyt.

Zastosowano następujące metody badań:

- **Metodę statystyczną** w zakresie problematyki dotyczącej udzielanych kredytów badanym firmom. Przy użyciu tej metody uwzględniono okres 12 lat, tj. 1998-2007.
- **Analizę SWOT** do oceny otoczenia badanych przedsiębiorstw (kredytobiorców) oraz analizy ich wnętrza – określenia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.
- **Metodę analizy porównawczej** w formie horyzontalnej i wertykalnej do oceny zmian wielkości i struktury aktywów i pasywów, rachunku zysków i strat oraz rachunku wyników i przepływów pieniężnych badanych przedsiębiorstw.

2. Analiza SWOT i jej zastosowanie w wybranych podmiotach gospodarczych

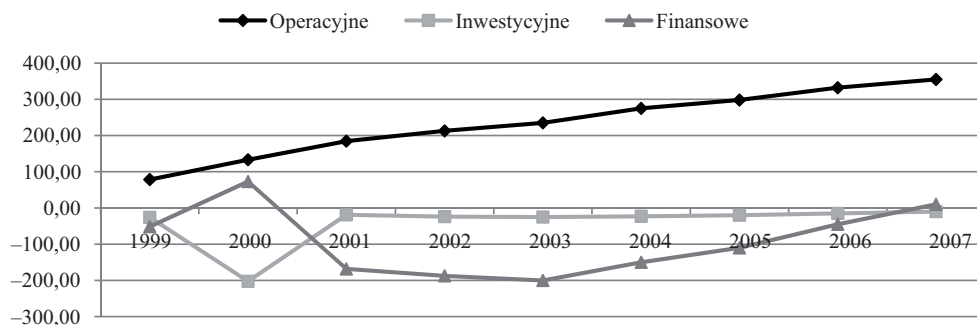
Firmy pierwsza i trzecia (lecznica zwierząt i firma przetwarzająca surowce i materiały wtórne) mają strategię MAXI-MAXI. Według której są przedsiębiorstwami o ekspansywnej polityce działania, co pozwala im na zdobywanie nowych rynków zbytu oraz utrzymywanie się w ciągłym rozwoju. Przy takiej tendencji wskaźniki płynności znajdują się w przedziałach wielkości wzorcowych, a firma utrzymuje się na rynku dzięki zaciągniętemu kredytowi.

Drugą firmę – firmę produkcyjną włókienniczo-odzieżową – charakteryzuje strategia MINI-MAXI ukazująca przewagę słabych stron nad mocnymi. Firmie sprzyja jednak układ warunków wewnętrznych. Firma znajdowała się w słabej sytuacji finansowej, o czym świadczą np. wskaźniki płynności znajdujące się poniżej wartości wzorcowych, po zaciągnięciu kredytu uzyskała zaś płynność (wskaźniki płynności powyżej wielkości wzorcowej) i podjęła wyzwanie rynku w celu utrzymania swojej pozycji na nim.

Czwarta firma (firma handlowa zajmująca się handlem materiałami budowlanymi) wykorzystuje strategię MAXI-MINI, co oznacza, że trudnością rozwojową jest układ warunków zewnętrznych (polityka hipermarketów wobec firmy i ich rozliczenia z nią). Firma podjęła próbę przezwyciężenia ich, przeciwstawiając temu duży potencjał wewnętrzny i próbując oddalić te zagrożenia dzięki wykorzystaniu swoich mocnych stron.

3. Przepływy pieniężne w wybranych podmiotach gospodarczych

Lecznica zwierząt generowała wystarczająco duży strumień środków pieniężnych w działalności operacyjnej, który mógł być przeznaczony na regulowanie zobowiązań w stosunku do wierzycieli (spłaty kredytu) oraz właścicieli (dywidendy). Taki stan obserwowano w latach 1999, 2001 oraz 2002 (rys. 1).

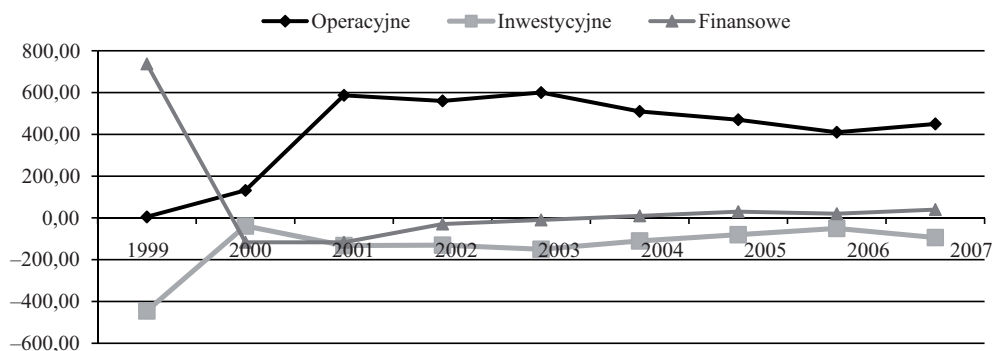
Rys. 1. Kierunki przepływów strumieni pieniężnych w lecznicy zwierząt

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Pekao SA II Oddział w Opolu.

W roku 2000 wystąpiła nadwyżka środków pieniężnych uzyskanych z działalności operacyjnej i ujemne saldo z przepływów inwestycyjnych, co jest typowe dla firmy rozwijającej się. Niedobór środków pieniężnych na działalność inwestycyjną był pokrywany ze źródeł zewnętrznych (kredytów, pożyczek itp.). Miało to miejsce podczas inwestycji w postaci udzielonego kredytu.

Firma nie prowadziła działalności ekspansywnej, lecz inwestowanie wiązało się jedynie z pozyskaniem nowych klientów i polepszeniem warunków pracy, do czego się stosowano do roku 2007.

W firmie produkcyjnej włókienniczo-odzieżowej w roku 1999 odnotowano nadwyżkę środków pieniężnych uzyskanych z działalności operacyjnej i ujemne saldo z przepływów inwestycyjnych, co jest typowe dla firm rozwijających się (rys. 2).

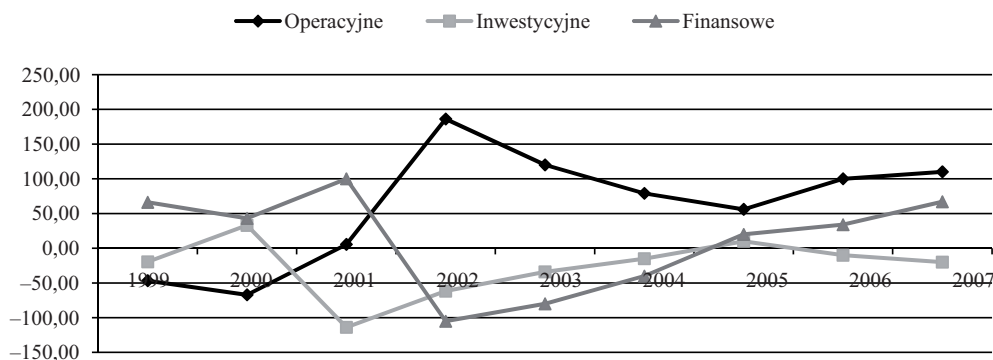
Rys. 2. Kierunki przepływów strumieni pieniężnych w firmie produkcyjnej włókienniczo-odzieżowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Pekao SA II Oddział w Opolu.

Niedobór środków pieniężnych na działalność inwestycyjną był pokrywany ze źródeł zewnętrznych (kredytów). Przedsiębiorstwo miało zdolność kredytową i wysoką rentowność. Zaciągnęło kredyt w 2000 roku. W latach 2000-2002 firma generowała wystarczająco duży strumień środków pieniężnych w działalności operacyjnej, który był przeznaczony na inwestycje i regulowanie zobowiązań w stosunku do wierzycieli (spłaty kredytu) i właścicieli (dywidendy). Po udzieleniu kredytu do roku 2007 zakupiono nowe maszyny i urządzenia do produkcji materiałów tekstylnych, a także wprowadzono nowe produkty.

W firmie przetwarzającej surowce i materiały wtórne w roku 1999 wystąpiły dwa ujemne strumienie: operacyjny i inwestycyjny, co jest charakterystyczne dla młodych, rozwijających się firm (rys. 3). Dodatnie saldo przepływów finansowych świadczy o tym, że miała ona dobre perspektywy na przyszłość (działalności operacyjna i inwestycyjna były finansowane ze źródeł zewnętrznych).

Już rok później zaobserwowano jedynie ujemne saldo strumienia operacyjnego; bieżąca działalność była finansowana z innych obszarów aktywności (inwestycyjnej i finansowej). Trudności finansowe firmy miały przejściowy charakter.

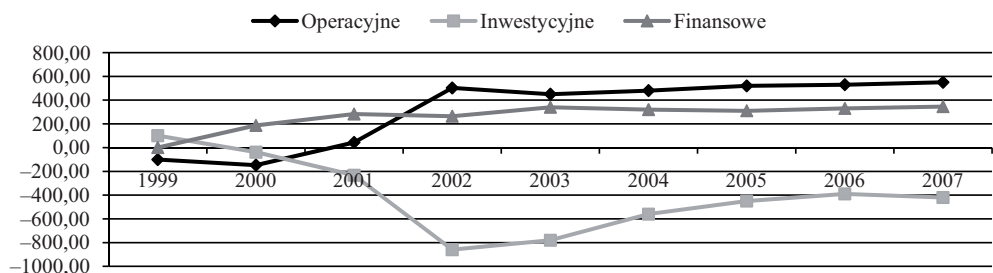

Rys. 3. Kierunki przepływów strumieni pieniężnych w firmie przetwarzającej surowce i materiały wtórne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Pekao SA II Oddział w Opolu.

Po wykorzystaniu kredytu w roku 2000 firma, prowadząc ekspansywną politykę gospodarczą, na koniec roku 2007 posiadała już 75% rynku ogólnopolskiego. Ponadto zysk brutto ze sprzedaży osiągnięty w roku 2007 w porównaniu z zyskiem brutto ze sprzedaży z roku 2006 zwiększył się o 42,35%.

W firmie handlowej zajmującej się sprzedażą materiałów budowlanych w roku 1999 ujemne saldo strumienia operacyjnego świadczyło o tym, iż bieżąca działalność była finansowana z innych obszarów aktywności – inwestycyjnej i finansowej (rys. 4). Rok później wystąpiły dwa ujemne strumienie: operacyjny i inwestycyjny, co jest charakterystyczne dla nowo powstałych, rozwijających się agresywnie firm.

Rys. 4. Kierunki przepływów strumieni pieniężnych w firmie handlowej zajmującej się sprzedażą materiałów budowlanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Pekao SA II Oddział w Opolu.

Dodatknie saldo przepływów finansowych świadczyło o tym, że firma posiadała dobre perspektywy na przyszłość (działalności operacyjna i inwestycyjna były finansowane ze źródeł zewnętrznych). Niedobór środków pieniężnych, które były

przeznaczone na działalność inwestycyjną (bardzo dużą rozbudowę urządzeń technicznych i maszyn), pokrywano ze źródeł zewnętrznych (kredytów), dlatego też strumień przepływów inwestycyjnych był ujemny. Poprawa sytuacji finansowej miała miejsce w latach 2001 i 2002. Po udzieleniu kredytu w 2000 roku płynność firmy poprawiła się i do roku 2007 została utrzymana.

Przy badaniu kierunków przepływów strumieni pieniężnych w poszczególnych firmach udowodniono, iż kredyt wpłynął pozytywnie na poprawę kondycji firm i przywrócił saldo dodatnie na działalności operacyjnej i finansowej. Wiązało się to jednak z podjęciem ryzyka.

4. Analiza finansowa podmiotów gospodarczych

Oceniając płynność finansową czterech badanych firm, można zauważyć zarówno różnice jak i podobieństwa w poszczególnych obliczeniach. Cztery firmy poddane badaniom charakteryzują się odmienną specyfiką działalności i przynależnością do różnych branż. Ich wskaźniki znacznie różnią się od siebie wielkością. Wskaźnik bieżącej płynności w przypadku lecznicy zwierząt przed udzieleniem kredytu znacznie odbiegał od wyznaczonej granicy 1,2-2,0, lecz poprawił się po zaciągnięciu kredytu, podobną specyfikę miała firma handlująca materiałami budowlanymi. Natomiast w przedsiębiorstwie produkcyjnym włókienniczo-odzieżowym i firmie przetwarzającej surowce i materiały wtórne wskaźnik ten mieścił się w wyznaczonych granicach, a po zaciągnięciu kredytu znacznie je przekraczał (*in plus*). Wskaźnik szybki i wskaźnik bieżącej płynności zachowywały się podobnie i oba znacznie przekroczyły wielkość progową.

Analizując wskaźnik wypłacalności środkami pieniężnymi, zauważa się, że jedynie firma produkcyjna włókienniczo-odzieżowa znalazła pokrycie pieniężne prawie w 100%, natomiast wypłacalność lecznicy zwierząt pozostała na stabilnym poziomie. Pozostałe firmy wykazały niską sprawność płatniczą. Aby mieć poprawną sprawność płatniczą, firmy te powinny utrzymywać odpowiednią ilość gotówki na swoich kontach bankowych, nie powinny zaś inwestować wszystkich wolnych środków.

Lecznica zwierząt świadczyła usługi weterynaryjne, miała kilkusobową kadrę zawodową i była nastawiona na rozwój i doskonalenie swojej działalności. Firma produkcyjna włókienniczo-odzieżowa zajmowała się produkcją w 6/7 i handlem w 1/7 działalności, a jej atutem był dobrze zbudowany rynek odbiorców i możliwość ciągłego rozwoju i poszerzania rynku zbytu. Firma przetwarzająca surowce i materiały wtórne charakteryzowała się umiejętnością odzyskiwania surowców wtórnych, a jako prężnie działająca bardzo agresywnie zajmowała poszczególne segmenty rynku. Czwartą firmą – firmą handlującą materiałami budowlanymi – cechowała się dużą dynamiką handlu materiałami budowlanymi, jednak przeszkodą w osiągnięciu wyznaczonych celów, czyli zdobyciu większej ilości rynku poprzez

sprzedaż w hipermarketach, były długie okresy spłaty należności. W związku z tym podjęto działania związane z zaciągnięciem kredytu.

Każda z opisanych organizacji powinna również utrzymywać zapasy na odpowiednim poziomie, rozliczać należności i zobowiązania, aby utrzymać płynność finansową. W czterech firmach ta forma uległa poprawie po zaciągnięciu kredytu, gdyż tylko on mógł wpłynąć pozytywnie na poszczególne działania, ponieważ dostarczył odpowiedniej ilości gotówki na pokrycie zobowiązań.

Stosując metodę analizy porównawczej w formie horyzontalnej i wertykalnej do oceny zmian wielkości i struktury aktywów i pasywów badanych przedsiębiorstw na przykładzie pięciu grup wskaźników: płynności finansowej, stopnia zadłużenia, zdolności do obsługi długu, rentowności oraz operacyjności, dowiedziono, iż kredyt, będąc podstawowym źródłem pozyskanych środków obcych, daje możliwość utrzymania równowagi finansowej i umożliwia prowadzenie działalności gospodarczej. Z badań wynika, że kredyt przyczynił się do poprawienia kondycji finansowej badanych przedsiębiorstw.

5. Wnioski

Aby przedsiębiorstwo mogło doskonale prosperować na rynku, musi mieć zachowaną płynność finansową. Jednym z czynników regulujących płynność finansową jest kredyt, który jeśli jest wykorzystany zgodnie z założeniami, wzmacnia zdolność firmy do wywiązywania się ze swoich zobowiązań.

Płynność finansowa jest osiągalna przy niewielkich obrotach na stabilnym rynku i wówczas jej podtrzymywanie można osiągnąć pieniędzmi z obrotu. Jednak wielkich zysków firma w ten sposób nie osiągnie. Aby można było zwiększyć obroty, firmy powinny inwestować, z czym się wiąże uzyskanie środków obcych. Głównym i najpopularniejszym wśród przedsiębiorstw źródłem pozyskiwanych środków jest kredyt, co potwierdza przykład przeanalizowanych w artykule firm.

Pierwsza firma (lecznica zwierząt) po uzyskaniu kredytu wykazała tendencje do generowania większego zysku netto i przychodów, co było związane z przeprowadzoną inwestycją rozbudowy lecznicy i ze zwiększeniem liczby klientów. Nie byłoby to możliwe bez kredytu, gdyż mniejsza liczba klientów i wypracowany dzięki nim zysk gwarantowały przedsiębiorstwu jedynie egzystencję na rynku.

Druga firma (produkcyjna włókienniczo-odzieżowa) po zaciągnięciu kredytu również wykazała tendencje do większego generowania zysku netto i przychodów. Jednocześnie sfinansowała zakup maszyn produkcyjnych do produkcji wyrobów z materiałów nietkalnych, mogła też prowadzić bieżącą działalność przy jednoczesnym braku jakichkolwiek zagrożeń destabilizacji płynności finansowej.

Trzecia firma (przetwarzająca surowce i materiały wtórne), prowadząc agresywną politykę ekspansywną i jednocześnie działając na specyficznie ukształtowanym rynku, zajmując na nim pozycję lidera, po zaciągnięciu kredytu utrzymała ją, jed-

nocześnie utrzymując płynność na pożądanym poziomie. Dzięki kredytowi mogła pozyskać nowe rynki zbytu i powiększyć obszar działalności rynku ogólnopolskiego z 49 do 75%. Ponadto zainwestowała w linie technologiczne, którymi już dysponowała, rozwinęła sieć pozyskiwanej stłuczki szklanej, zamontowała linię do utylizacji niebezpiecznych odpadów i zatrudniła wykwalifikowaną kadrę.

Czwarta firma (handlowa zajmująca się sprzedażą materiałów budowlanych) po zaciągnięciu kredytu osiągnęła wzrost przychodów, zysku netto, mogła także skutecznie wywiązywać się ze swoich zobowiązań wobec kontrahentów. Posłużenie się kredytem doprowadziło do zwiększenia obrotów i związanych z tym zysków (z zastosowaniem niewielkiej marży), a rozliczenia zaczęto regulować na bieżąco. Ponadto rozwinięto park maszynowy, co skróciło czas i zwiększyło liczbę obsługiwanych kontrahentów.

Po udzieleniu kredytu firmy, pozyskując środki, odnoszą korzyści w postaci poprawy wyników (zwiększenie zysku netto), a udzielone kredyty mogą być spłacane, co wiąże się z zachowaniem płynności finansowej.

Po zanalizowaniu zgromadzonych materiałów za pomocą wymienionych metod należy stwierdzić, że kredyt stanowi podstawę finansowania bieżących zobowiązań badanych firm i umożliwia prowadzenie działalności bez utraty płynności finansowej, stanowi także podstawę rozszerzania działalności podmiotu gospodarczego. Pozyskanie kredytu, czyli dodatkowych środków, wiąże się z utrzymaniem lub poprawieniem kondycji finansowej danego przedsiębiorstwa, gdyż jest dodaniem odpowiedniej ilości gotówki, która jest traktowana jako zarówno środki służące do regulowania bieżących zobowiązań, jak i środki inwestycyjne. Prowadzi to do weryfikacji pierwszej hipotezy roboczej.

Należy stwierdzić, że badane firmy stosują dwie różne strategie ekonomiczne. Pierwsza, do której należy przyporządkować strategię agresywną w różnych postaciach, polega na tym, że firmy dążą do wykorzystania dźwigni finansowej, co wymaga dużych obrotów i dużego kapitału pracującego. Do tej grupy firm należą: firma produkcyjna włókienniczo-odzieżowa, firma przetwarzająca surowce i materiały wtórne oraz firma handlująca materiałami budowlanymi. Posiłkując się kredytami, osiągnęły one duże zyski. Ich działania były obciążone dużym ryzykiem rynkowym i finansowym głównie z powodu utraty płynności. W okresie udzielenia kredytu zwiększyły również swoje obroty kilkukrotnie. Przy dużych obrotach nie są to już małe sumy i posiłkując się kredytem bankowym, podjęły duże ryzyko z możliwością spłaty kredytu. Jednak ta decyzja okazała się słuszna i umożliwiła utrzymanie płynności finansowej. Firmy te, działając agresywnie, wytworzyły zatem duży zysk, a uzyskane nadwyżki mogły zainwestować w rozwój. Badane przedsiębiorstwa zatem, zaciągając kredyt i umiejętnie go wykorzystując, zwiększyły zyski, obroty, co spowodowało powiększenie kapitału pracującego niezbędnego do utrzymania płynności finansowej.

Druga strategia ekonomiczna to strategia stabilizacji, którą realizuje firma świadcząca usługi weterynaryjne. Przedsiębiorstwo to stosuje bezpieczną i umiarkowaną

strategię finansową, a korzysta rzadziej z kredytu obrotowego, krótkoterminowego w celu podtrzymania płynności finansowej. Firma ta nie jest jednak zdolna do zbyt dużego wysiłku inwestycyjnego, ponieważ osiąga niewielkie zyski. Nie jest również zdolna do znacznej akumulacji. Aby się rozwijać, musi inwestować w rozbudowę lecznicy i w ten sposób zwiększyć liczbę oferowanych usług. Jednak by powiększyć swój potencjał działania, przedsiębiorstwo zmuszone było do zaciągnięcia kredytu w celu dokonania rozbudowy lecznicy zwierząt, gdyż tylko w ten sposób mogła powiększyć zysk i obroty, zaoferować większą liczbę usług, a tym samym poprawić swoją płynność finansową.

W artykule udowodniono, że badane firmy osiągnęły cel, jakim było utrzymanie lub poprawienie płynności finansowej w badanym okresie przed zaciągnięciem kredytu i po nim.

Zaciągnięty kredyt, w zależności od rodzaju, daje przedsiębiorstwu szansę na poprawę płynności, a także na jego restrukturyzację.

THE INFLUENCE OF CREDITING ON THE FINANCIAL SITUATION OF CHOSEN ECONOMIC ENTITIES

Summary: To prosper perfectly in the market, a company must have financial fluency. Credit is one of the factors regulating financial fluency. When properly used, credit strengthens a company's ability to fulfill its obligations. Firms can use liquid assets that can be quickly converted onto cash.